

1. Быков В.Е. *Архитектура открытых театров*. – М.: Гос. изд-во литературы по строительству и архитектуре, 1954. – С.13–86.
2. Окунева Э.И., Мосина М.А. *О типологии летних зрелищных сооружений в парках // Сценография и архитектура*. – 1981. – №3. – С. 13–17.
3. Мосина М.А. *Функциональные и сценографические требования к сооружениям для массовых зрелищ // Сценография и архитектура*. – 1982. – №3. – С. 6–9.
4. Хрипунов Ю.Д., Гнедовский Ю.П., Гнедовский С.В. и др. *Архитектура советского театра*. – М.: Стройиздат, 1986. – С.25.
5. Проскуряков В.І. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, Вид-во “Срібне слово”, 2004. – С. 393–403.
6. Гриманов А.А., *Варианты создания открытых театров при реконструкции исторической застройки городов. // Архитектура и градостроительство*. – 2006. – №2. – С. 36–40.
7. Сафонов А.А. *Открытые театры, их типология и возможности использования в условиях Крыма*. – 2009. – №27. – С. 22–25.
8. *The Most Beautiful Outdoor Theaters in the World, 2012*[Електронний ресурс] – Режим допуску: <http://flavorwire.com/297947/the-most-beautiful-outdoor-theaters-in-the-world> – Назва з титул. екрана.
9. *Плавающие оперные сцены на Bregenz Festival в Австрии, 2011* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.etoday.ru/2011/11/plavayuschie-opernye-sceny-v-a.php> – Назва з титул. екрана.
10. *Cloud Tower by the next ENTERprise – architects, 2009* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://disqus.dezeen.com/2009/07/14/cloud-tower-by-the-next-enterprise-architects/> – Назва з титул. екрана.
11. Портнова Т.В. *Архитектура театров мира: становление и эволюция развития (Западная Европа XVII – XX в.в.)*. // *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. – 2012. – №7. – С. 147–153.

УДК 727

В.І. Проскуряков, О.Ю. Дмитраш

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну архітектурного середовища

РОЗВИТОК МОДЕРНИХ АРХІТЕКТУРНИХ ІДЕЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І МІЖВУЗІВСЬКИХ ОБ’ЄКТАХ КУЛЬТУРИ

© Проскуряков В.І., Дмитраш О.Ю., 2014

Розглянуто загальну концепцію архітектурно-просторової та функціонально-дієвої організацій деяких університетських центрів світу.

Ключові слова: архітектурне середовище, університетський кампус, університетський та міжвузівський об’єкт культури.

The general concept of architectural space-efficient and functional organization of some university centers is discussed in this abstract.

Key words: architectural environment, campus, university and intercollegiate cultural objects.

Постановка проблеми

Вищі навчальні заклади – це колиска традицій, специфічної наукової та духовної атмосфери, зображеної в архітектурному середовищі. Університетські комплекси є важливими елементами міського ландшафту, їх розвиток, підтримання престижності та високого рівня освіти забезпечується часто державною політикою. Культурний та соціально-економічний розвиток України постійно висуває нові завдання до системи освіти, вимагаючи кардинального її реформування. Цей процес позначається також на вимогах до організації навчального простору та спонукає до створення нових типів будівель. Університетські та міжвузівські центри існують в

багатьох країнах світу, а ідея їх створення виникла в США на початку 90 років XX ст.[1] Ці об'єкти стають серцем культурного, рекреаційного, наукового життя університетів певного міста, регіону чи навіть країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Багато архітекторів-науковців активно досліджують та аналізують університетську архітектуру: історію та тенденції її розвитку, вивчають актуальні напрями покращення навчальних просторів. Richard P. Dober “Campus Architecture:”, “Campus Design” – Річард Дюпер “Архітектура кампусів”, “Проектування кампусів” [7]; Jonathan Coulson, Paul Roberts, Isabelle Taylor “University Planning and Architecture: The Search for Perfection” – Джонатан Коулсон, Пол Робертс, Ізабель Тейлор “Університет планування та архітектури” [8]; Martin Pearce “University Builders” – Мартін Пірс “Будівничі університетів” [9]; Sibylle Kramer “Colleges & Universities- Educational Spaces” – Сібюль Крамер “Коледжі і університети - навчальний простір” [10]; David J. Neuman “Building Type Basics for College and University Facilities” – Девід Дж. Ньюман “Будівельні типологічні основи для коледжів та університетів” [11]; Katy Lee “University Architecture” – Кейті Лі “Архітектура університетів” [12].

Постановка завдання

Досліджено тенденції модерних ідей розвитку університетських культурних центрів та їх проектування.

Виклад основного матеріалу

Університетський центр Лейк-Каунті є результатом інноваційного мислення, яке почалося в середині 1990-х років та орієнтоване на задоволення потреб студентів. Спочатку він називався мультиуніверситет і керував університетами штату Іллінойс. Сьогодні ця структура фінансується і управляється Радою вищої освіти Іллінойсу.

Університетський центр Lake County об'єднує 18 коледжів в один великий простір. Тут студенти мають доступ до понад 90 освітніх програм на рівні бакалаврату та магістратури. Центр розроблено для працюючих студентів. Більшість програм відбуваються у вечірній час, у вихідні, по Інтернету. Бажаючим ознайомитися із запропонованими програмами не потрібно витратити багато часу для того, щоб дістатися до кожного з вишів штату – всі вони представлені в одній універсальній будівлі. Міжвузівський центр розташований у передмісті Чикаго. Вигляд і дизайн об'єкта є інноваційними, як і ідея його створення. Введення в експлуатацію відбулося в 2005 році, вартість будівництва близько 25.6 млн. доларів за загальної площі 8500 кв. м. Головний фасад виконано з цегли, у традиційному американському університетському стилі. У фасаді, що виходить у внутрішній двір, метал і скляні поверхні утворюють хвилі, подаючи затишності і лаконізму внутрішньому простору (рис. 1). Авторами проекту є Legat Architects, Inc. У 2006 році Рада капітального розвитку нагородила університетський центр премією за видатне нове будівництво [1].

Рис. 1. Зовнішній вигляд університетського центру Лейк-Каунті (США)

Університетський центр Валенсії розташовано у західній частині кампусу Університету Центральної Флориди (UCF) і розраховано на всіх студентів міста. Проект розробляли С.Т. Hsu + Associates, P.A. (отримали премію пошани AIA CAE), наглядав за будівництвом архітектор Натан Батлер. Загальний простір будівлі площею 9290 кв. м поділено центральною віссю, що проглядається на головному фасаді, вона водночас допомагає об'єднати окремі структурні елементи будівлі в єдину систему.

Тут розташовано понад 40 класних кімнат, центр тестування, комп'ютерні класи, кабінети, так звані офіси здібності і кафе. Об'єкт відповідає всім вимогам енергоефективності, що дозволяє зекономити близько 28 % енергії щорічно. Вартість будівництва такого центру 23 млн. доларів [2].

Вид згори на цей об'єкт нагадує вигнутий хребет з трьома ребрами – такий дизайн ілюструє єдність окремих систем, які знаходяться в приміщеннях загального користування. Так звані ребра запроектовано з урахуванням кліматичних особливостей регіону: скляна завіса стіни максималізує північне і південне природне світло, тоді як майже суцільні бетонні панелі блокують суворі західні сонячні промені. Відкриті атріуми, що утворилися між ребрами, створюють великий простір для студентів і викладачів для зібрань у неформальній обстановці. Цей простір забезпечує інтерактивне навколишнє середовище. Запропоноване об'ємно-просторове рішення дає змогу заповнити атріум розсіяним денним світлом, створюючи легке і приємне до сприйняття довкілля (рис. 2) [3].

Рис. 2. Зовнішній вигляд університетського центру Валенсії

Університетський центр Мюнстера, розташований у північній частині кампусу, вдало вписується в історично сформоване середовище Університету Південної Дакоти.

Алея являє собою центральну вісь і пов'язує студентський центр зі “старим” серцем університетського містечка. Автори проекту – архітектори компанії Charles Rose Architects Inc. – пов'язали студентський центр з бібліотекою, запроектувавши засклений перехід – це комп'ютерна лабораторія, якою легко пересуватися між будівлями взимку. Головний фасад виконано зі скла із фрагментами кам'яної кладки кварцитом, що використовувався для оформлення фасадів інших будівель кампусу. Великий кубічний об'єм холу нависає над вхідною зоною, візуально виділяючи її і створюючи затишну террасу (рис. 3, 4). Будівництво центру вартістю 17,5 млн. доларів закінчилося у 2009 році. [4]

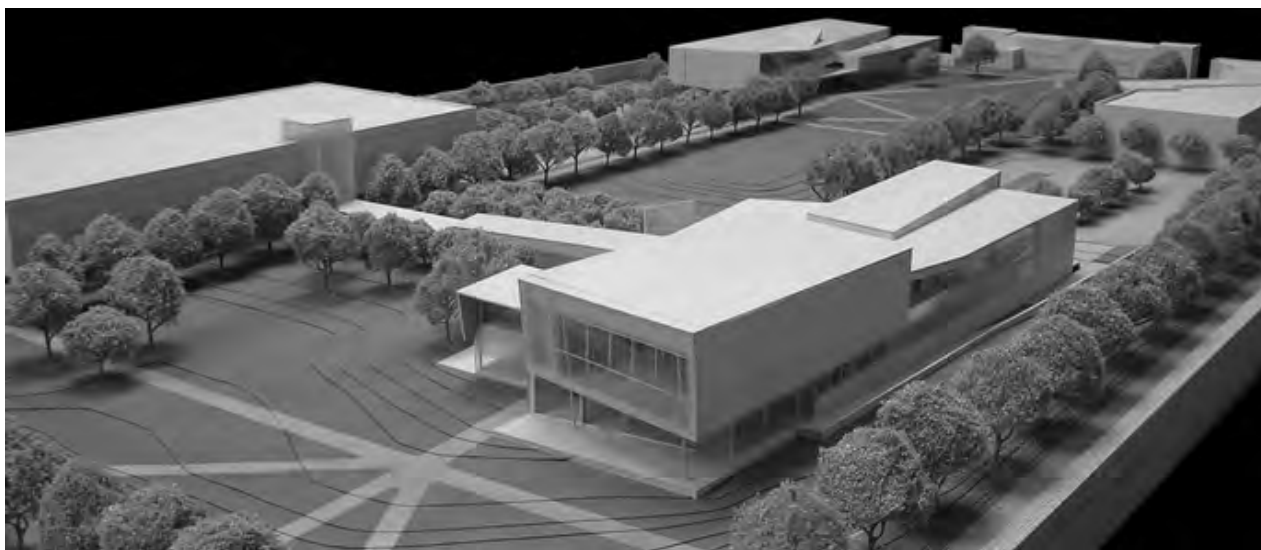
Хайфський університет розташований на хребті гори Кармель, що в Ізраїлі. З місця, вибраного для будівництва **Студентського центру університету Хайфи**, відкривається краєвид на глибоку долину, в якій розкинулось місто, та затоку. Переможцем конкурсу і автором проекту стало ізраїльське бюро Chyutin Architects. Будівля складається з двох окремих частин: чотириповерхової будівлі студентського союзу та консольної двоповерхової структури контор деканату. На кожен рівень бетонної будівлі студентського центру можна потрапити зі східчастих терас.

а

б

в

Рис. 3. Університетський центр Мюнстера: а – головний фасад; б – загальний вигляд будівлі в – аксонометрія розташування університетського центру у структурі кампусу

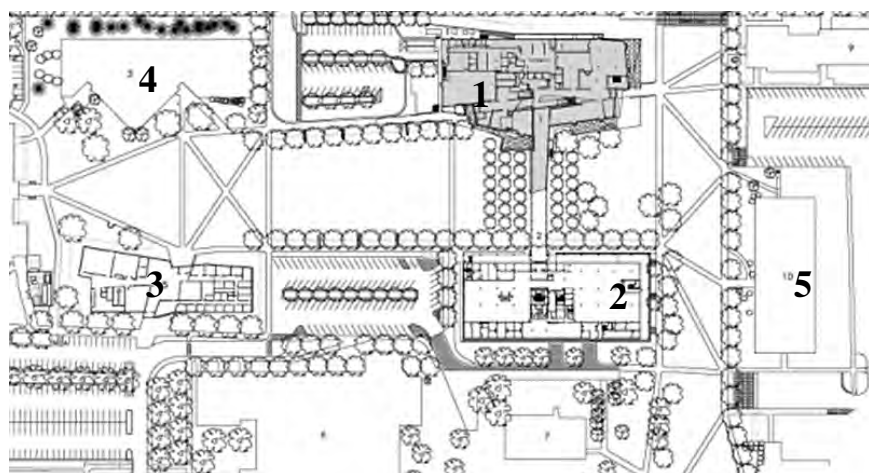

Рис. 4. Схема розташування університетського центру на генплані кампусу:
1 – університетський центр;
2 – бібліотека; 3 – школа бізнесу; 4 – факультет права;
5 – навчальний центр

Верхня частина будівлі прилягає до мальовничої дороги, яка проходить через весь кампус. Об'ємно-просторове рішення задовольняє дві основні вимоги: інтеграції будівлі в природний навколишній ландшафт, з одного боку, і функціональної ясності, з іншого боку. Цього досягнуто поділом двох основних частин з різними характеристиками організації простору, обсягу і функцій.

Крило деканату у вигляді двоповерхової консолі, у формі прямокутної призми, дах вирішено як оглядовий майданчик. Крило студентського центру має чотириповерхову ступінчасту структуру. На верхніх поверхах розміщено офіси, на нижніх – громадські організації. Ці частини корпусу пов'язані сходами. Оздоблювальні матеріали вдало об'єднують і завершують загальний образ студентського центру (рис. 5, 6) [5].

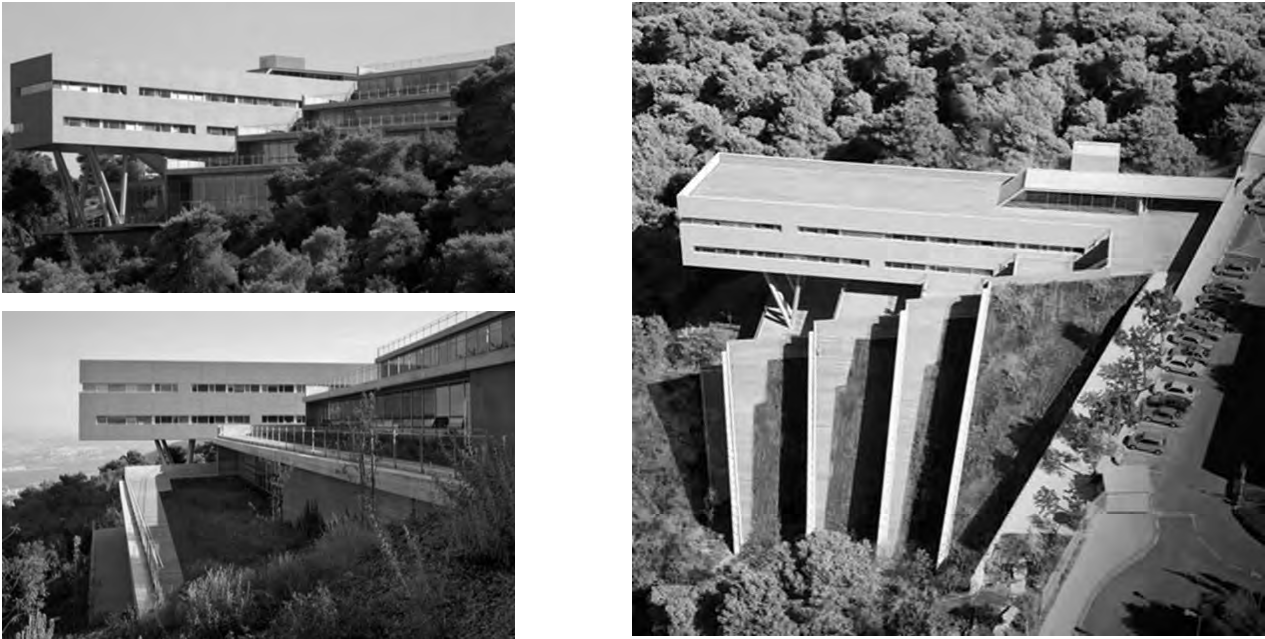

Рис. 5. Загальний вигляд будівлі університетського центру Хайфи

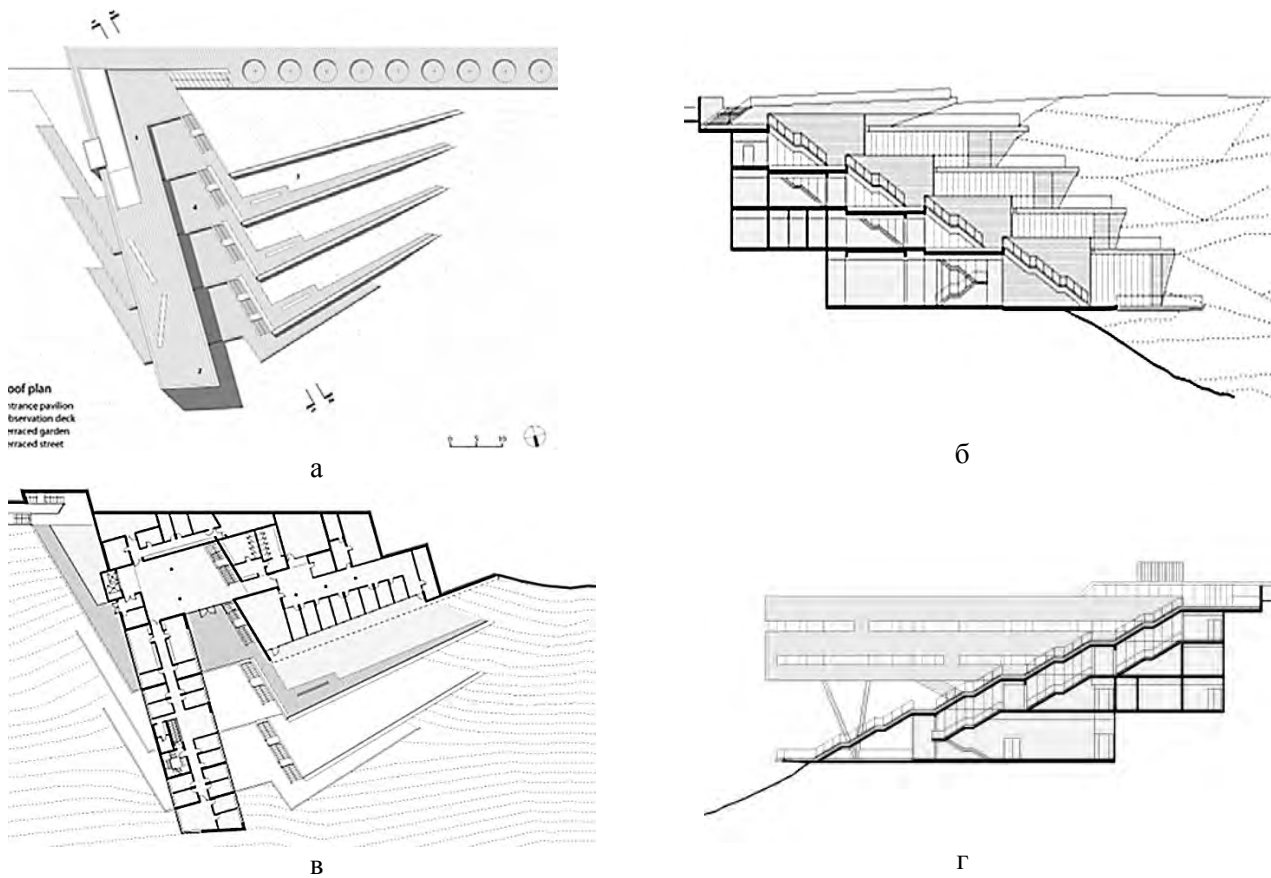

Рис.6. Схема генплану університетського центру Хайфи (а); схема плану поверху (б);
схема перетину 1 (в); схема перетину 2 (г)

Студентський общинний центр (Student Community Center) Каліфорнійського університету Девіса площею 4080кв.м. розташований в центрі студентського містечка. Вартість будівництва 30,4 млн. доларів, будівля заощаджує близько 25% енергії щороку за вимогами законодавства штату Каліфорнія. Автори проекту MFDB Architects of Sacramento and Flintco Pacific Construction of Roseville та BAR Architects of San Francisco. Двоповерхова будівля організована навколо атриумного холу. Приміщення для трьох студентських організації знаходяться на першому поверсі. На другому поверсі передбачено простір для вечірнього навчання, медіа-центр, багатоцільові конференц-зали, а також кафе. Новий студентський общинний центр забезпечує необхідну підтримку для академічної спільноти міста та студентів Університету Девіса (рис. 7) [6].

Рис.7. Вхідна зона студентського центру Каліфорнійського університету

Висновки

Сьогодні в університетах світу значну увагу звертають на естетичне виховання студентів та організацію дозвілля молоді. Університетські та міжвузівські центри, поєднуючи різноманітність функцій, набувають популярності у всьому світі. Досвід проектування та будівництва таких центрів дає змогу проаналізувати об'ємно-просторові та планувальні рішення, габарити, наповнення функціональними зонами таких об'єктів, визначити принципи розташування їх у структурі університету і міста загалом.

1. <http://www.chicagotribune.com/news/education/chi-edtoday-brilliantidea-012110,0,5916847.story>;
2. <http://valenciacollege.edu/sustainability/campuses/university-center.cfm>;
3. <http://lexppo.com/events/school-college-building-expo/information/facilities-tours.aspx>;
4. <http://www.archdaily.com/275575/muenster-university-center-charles-rose-architects/>;
5. <http://www.archdaily.com/97522/haifa-university-student-center-chyutin-architects/>;
6. <http://www.bizjournals.com/sacramento/news/2013/05/20/uc-davis-leads-building-sustainability.html>;
7. Richard P. Dober - *Campus Architecture: Building in the Groves of Academe* - McGraw-Hill (Tx), 1996. - 258 p.;
8. Jonathan Coulson, Paul Roberts, Isabelle Taylor - *University Planning and Architecture: The Search for Perfection* - Routledge., 2010. - 272 p.;
9. Martin Pearce - *University Builders* - Academy Press; 1 edition., 2001. - 224 p.;
10. Sibylle Kramer - *Colleges & Universities- Educational Spaces* - Braun Publish, Csi; 1 edition., 2010 - 272 p.;
11. David J. Neuman - *Building Type Basics for College and University Facilities* - Wiley; 2 edition., 2013. - 416 p.;
12. Katy Lee - *University Architecture* - Design Media Publishing Ltd., 2011. - 256 p.